

Olari Koppel, Eesti koostöö kogu juhataja ja Rahvakogu algatusrühma koordinaator

Keskfond rahvakogu.ee töötab täistuuridel, talletab 31. jaanuarini poliitikahuviliste kodanike ettepanekuid ja kommentaare, et suunata need siis veebruaris esmalt analüütikute sorteerida, siis asjatundjate ekspertiisi ning sealt märtsikuise avaliku arutelu järel ja riigipea tahtel põhiseadusliku seadusloomeorgani riigikogu palge ette.

Presidendi juhendamisel

Rahvakogu praktilise töö korraldamise kohustus pandi 21. novembril riigipea juhtimisel Kadrioru Jääkeldri koosolekul sihtasutusele Eesti koostöö kogu. Saanud oma tööandjalt ehk sihtasutuse nõukogult vastava nõusoleku, olen koostöö kogu juhatajana seitsaadik vastutanud Rahvakogu nime all tuntuks saanud protsessi ettevalmistamise ja elluviimise eest.

Algatusrühm kujunes Jääkeldri koosoleku vaimus ja põhimõtteid järgides, mis väga lühidalt tähendab üht: kui koos otsustati midagi ette võtta, siis koos ka tehakse. Nii on algatusrühma töös osalenud presidendi kantselei, vabaühenduste katusorganisatsiooni EMSLi, professionaalsete poliitikauurijate, avaliku üleskutse Harta12 autorite ja parlamendierakondade esindajad. Vajaduse tekkides kaasati töösse IT-asjatundjaid ja kommunikatsioonieksperte, kes samuti töötavad vabatahtlikena.

Algatusrühma liikmete nimekirja (täispikk loend <http://www.rahvakogu.ee/pages/tegijad>) pole ei institutsionaalselt ega isikuliselt keegi kinnitanud ning selle järgi on puudunud ka vajadus. Tegemist on isetekkelise vabatahtliku algatusega, kus otsuseid on langetatud konsensuse alusel. Organisatoorsele tööle hinnanguid anda, vastutajaid ja vajadusel süüdlaseidki leida saab siis, kui kõik kokku lepitu on kevadeks ellu viidud või mingil põhjusel soiku jäänud.

Vabatahtlik ohverdus

Rahvakogu protsess on seni olnud jagatud etappidesse, millest igaühe eest on keegi ka konkreetselt vastutanud. Veebikeskkonna ehitas vähem kui kuu ajaga üles tarkvarainseneride ja disainerite meeskond Henri Laupmaa juhtimisel. Laekunud ettepanekute ja kommentaaride sorteerimise viib läbi Praxis eesotsas Annika Uudelepaga. Selle tulemusel kujunevate «ettepanekukimpude» varustamine mõjuanalüüsi ja eksperthinnanguga lasub riigiõiguse professori Ülle Madise juhitava tööühma õlul. Kõigi mainitute pädevusse kuulub vajadusel ka lisajõu kaasamine ja võimalike kulude arvestamine.

Seesuguse isetekkelise ja vabatahtliku algatusühma üks iseloomulikke jooni on formaalse juhtimisstruktuuri puudumine. Asju arutatakse meilitsi, skypeides ja aja jooksul üha pikemaks venivate koosolekute käigus. Selline tööstiil välistab ühtaegu vajaduse kellelegi käske jagada, teisalt jällegi tähendab seda, et kõik on kogu aeg hingega asja juures. Ning kes enam ei taha või ei jaksa, see enam ei ole. Ma ei ole kordagi küsinud kellelki põhjust, miks keegi konkreetselt oma jõulu- ja aastavahetuse vabu tunde ja päevi millegi seesuguse jaoks ohverdas ning seda kuni märtsi lõpuni kavatseb edasi teha. Ilmselt on selleks esmajoones kodanikutunne, usk midagi korda saata, Eestit paremaks teha.

Selles kontekstis peab vaatama ka Rahvakogu eelarvet, täpsemalt tehtava töö tasustamist ja teiste kulude katmist. Nende ridade kirjutamise hetkeks ei ole Eesti koostöö kogu maksnud Rahvakogu heaks tehtud töö eest ei ühelegi inimesele ega firmale sentigi.

Küll aga on teada, et tehnilisemate tööde, programmeerimise ja disaini, edaspidi ka keskkonda sisestatud ettepanekute süstematiseerimise eest tuleb tasuda. Päril kõike heast tahtest pole võimalik nii lühikese ajaga teha. Vaja on abilisi. Vabatahtlikkuse ja tasuta töö printsiip kehtib teatud piirini. Mingid asjad lihtsalt maksavad. Olgu või litsents ja sertifikaat selle eest, et üldise seesugust veebikeskkonda saaks üleval pidada.

Eesti koostöö kogule on Rahvakogu/Jäädeldri protsessi rahastamiseks ette nähtud 20 000 eurot, mis jõudis koostöö kogu eelarvesse 2013. aasta riigieelarve menetlemise lõppfaasis algselt maailmavaate sihtasutustele kavandatud raha eraldamisel kodanikualgatuste toetamiseks.

Praeguse rehkenduse järgi sellest rahast jätkub. Küll aga on selge, et kui soovime korraldada

Eesti elanikkonda representatiivselt esindava 500–1000 osalejaga rahvakoosoleku, siis suureneb eelarve oluliselt. Ainuüksi esindusliku valimi alusel tulijate väljaselgitamine on väga kallis protseduur. Samuti ei saa keegi kohustada Hiiumaal elavat arsti ja Valgamaa lasteaednikku omal kulul päevaks Tallinna või Paidesse sõitma. Vaid tallinlastest koosnev või ajalehes avaldatava kutse peale kogunev rahvakoosolek aga ei esinda ühegi sotsioloogilise parameetri järgi Eesti rahva tahet.

Kui aga Rahvakogu töö lõpphindajaks saab algselt Jäakeldrisse kogunenute mõnevõrra laiendatud ring (lisaks algselt kohal olnutele ka parlamendis mitte esindatud erakondade ning huvialaliitude esindajad, ametiühingud, tööandjate organisatsioonid jne), siis on selle ürituse korraldamise kulu kordades väiksem.

Neis küsimustes loodab algatusrühm lõplikud otsused teha lähemate nädalate jooksul ja anda neist ka teada. Kui otsus langeb esimese variandi ehk nn suure ringi kasuks, siis tuleb paratamatult leida täiendava rahastamise allikaid.

Eesti koostöö kogu kui riigi asutatud sihtasutuse raamatupidamine on allutatud vastavalt seadustele erinevate riigiasutuste pidevale kontrollile ning ka järelkontrollile. Iga saadud ja kulutatud euro peab olema dokumenteeritud/auditeeritud.

Kokkuvõtteks – Rahvakogu algatusrühm on siiani töötanud külaseltsi põhimõttel. Need, kes tahavad, need teevad. Saavad kokku ja rakendavad oma (elu)kogemuse tasuta ja vabast ajast. Kui on vaja võrkpalliplatsi planeeringu ja projekti jaoks riigilõivu tasuta ning ehituseks mulda, liiva ja tööriistu soetada, siis need kulud tuleb tasuta. Rahvakogu puhul on vaid mastaap suurem. Muud vahet pole.

Artikkel Õhtulehe [veebilehel](#) .